

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

גליון מוגדל ♦ תשרי ה'תשפג

שב"ק נצבים ♦ ראש השנה

דברי אלוקים חיים
מרן רבינו הגה"ק זיע"א

אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלוקיכם ראשיכם שביטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל, טפכם נשיכם וגו', לעבדיך בבית ה' אלוקיך וגו'.

הנה ברוב השנים הפרשיות נצבים וילך הם מחוברים ובה מסיימים את השנה והטעם כתבו משום דברשת כי תבא יש בה הקללות שבתוכה, וקורין אותה משום שיהיה "תכלה שנה וקללותיה" ומשום הכי קורין נצבים וילך בין פרשת כי תבא שבו התוכחה לבין השנה החדשה בכדי ליתן הפסק בין הקללות להשנה החדשה, שלא יגמר השנה עם התוכחה.

אלא דלפעמים יוצא שמפרידין בין ב' הפרשיות האלו והיינו כשיש ב' שבתות בין ראש השנה לסוכות בלא יום טוב שאז מטות מסעי הם מחוברים ואז הפרשיות נצבים וילך הם נפרדים, משא"כ ברוב השנים הם נחשבין כפרשה אחת משום שהם מחוברים.

ולבאר הענין למה פרשת נצבים הוא החוצצת בין פרשת התוכחה של כי תבא לראש השנה, מובא בספר שערי יצחק (להגרי"י פלקסר זצ"ל) דהיינו דבא לומר שעל ידי האחדות שכתוב בפרשה זו של נצבים שכתוב בה כולם וגו', וישראל נמצאים במצב כזה של אחדות דהיינו זקניכם ושופטיכם ושוטריכם, כל איש ישראל ביחד אז זה גופא חוצץ הוא בין הקללות שבפרשת כי תבא לראשית השנה החדשה ע"ש.

ובאמת יש להבין למה באמת נסמכה פרשת כי תבא לפרשת נצבים, והנה רש"י הק' להלן (פסוק י"ב) כתב למה נסמכה פרשת אתם נצבים לקללות לפי ששומע ישראל מאה קללות חסר שנים, וחץ מזה שמעו מ"ט קללות שבתורת כהנים (בפרשת בחוקתי) הוריקו פניהם ואמרו מי יוכל לעמוד באלו התחיל משה לפייסם ואמר להם אתם נצבים היום, הרבה הכעסתם למקום, ולא עשה איתכם כליה והרי אתם קיימים לפני היום, כיום הזה שהוא קיים והוא מאפיל ומאיר כך האיר לכם וכך עתיד להאיר לכם, והקללות והיסורים מקיימין אתכם ומציבין אתכם לפניו וכו'.

והנה המפרשים הקשו מדוע נקט רש"י מאה קללות חסר שניים ולא נקט כפשוטו צ"ח קללות ויש כתבו כי באמת מנין הקללות שנזכרו לעיל בפרשת כי תבא הוא מאה, אלא שיש שם (בפסוק חכ, כג) שנים שאינן נכנסות במנין, ואלו הם הפסוק, "והיו שמך אשר על ראשך נחשת" והפסוק "הארץ אשר תחתיך בחל" ורש"י הק' כתב שבשתי הדברים האלו משה הקיל בהם ממה שהם כתובים גם בפרשת בחוקתי, ולכן אין למנותם בכלל המאה קללות ונשאר רק צ"ח.

המשך בעמ' ב

דברות קודש
מרן רבינו עט"ר שליט"א

אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלוקיכם

בספרים הקדושים הביאו דברי הזוהר הקדוש כי "היום" רומז על ראש השנה, היום הגורלי הקובע מאורעות השנה כולה. היום בו חלים ורועדים מאימת הדין. והכתוב מהיר ואומר: "אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלוקיכם!"

לא זו בלבד שממרים אנו פי ה', אלא שאנו עושים זאת ניכח, נוכח עיני הצופיות בנו. כמו שאמר דוד המלך: "אנה אלך מרוחק, ואנה מפניך אברח. אם אסק שמים, שם אתה. ואציע שאול, הינך" ונאמר: "היטתר איש במסתרים, ואני לא אראנו?"

על כך מתוודים אנו בימי הסליחות: "רחום וחנון, חטאנו לפניך. רחם עלינו והושיענו". משרשים אנו בהכרתנו, שניצבים אנו לפני ה' - וחוטאים לפניו!

"להמרות עיני כבודו". וכמו שפירשו בזוהר הקדוש: "והרע בעיניך - לנוכח עיניך - עשית!"

הכרה זו מתעצמת שבעתיים בראש השנה, הוא "יום הזיכרון", שאמרו עליו בגמרא שבשעת תקיעת שופר יראה האדם עצמו כאילו עומד הוא בבית המקדש, בקודש הקדשים, לפני ולפנים, לפני ה'! הכרה זו בלבד די שתעורר לתשובה! כמה חרדים היינו לו נקראנו להתייצב לפני צדיק קדוש בעל רוח הקודש, שיביט בנו ויראה כל מה שעשינו בימי חלדנו! זהו: "אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלוקיכם!" איזה הכנה עלינו לעשות לשם כך...!

אבינו מלכינו קרע רוע גזר דינינו

בימי הרצון הבעל"ט אומרים אנו בתפילה את "אבינו מלכינו קרע רוע גזר דינינו, מדוע לא אומרים קרע גזר דינינו הרע, אלא שהש"ת רוצה להעניש, אם יעניש אותו כאדם מסכן אין בזה שום משמעות, כי אחד שכבר מוכה וחבול כבר לא משנה לו במיוחד מכה נוספת. לכן מרומם ומגדיל אותו והרי אז מפיל אותו מאיגרא רמה לברא עמיקתא, ע"כ מבקשים אנו את כל הכבוד והשפע והנחת שנגזר יחד עם גזר דינינו השאר לנו וקרע רק את חלק הרוע שיש בו.

לחיים ולא למוות

באיזור העיר אלטשוואו פרצה מגיפה נוראה, ושלחו בני העיר, משלחת להרה"ק בעל תפארת שלמה זי"ע מדומסק, וביקשו ממנו שיבוא עימם לעירם לברכם ולהתפלל להש"ת שישיר מהם הש"ת כל נגע וכל מחלה והוא אכן נענה לבקשתם ובא עימם. בהגיעו קיבלו אותו כל תושבי העיר בבגדי שבת ולפידי אש בידם ובראשם רבני ודייני העיר.

למחרת ציזה הרה"ק מדומסק, שיבואו עימו כל תושבי העיר, ולהקיף את בית הקברות ואמר להם כתוב בתורה (במדבר י"ז ו-טו) ויעמוד אהרן בין המתים והחיים ותעצר המגיפה, איזה תועלת יהיה להש"ת מהמתים, גם הצדיקים יושבים בגן עדן ועטרותיהם בראשיהם, מה יש כעת להש"ת מזה, ולא כן החיים, שהם מתפללים ועובדים את הש"ת ומקיימים מצוות ומעשים טובים.

ומפרש רש"י הק' בפרשת שופטים על מתנות כהונה, לחיים זה במקום תפילה, זה נאמר ויעמוד אהרן בין החיים והמתים, בכוח טענה זו בואו ונראה את ההבדל בתועלת לש"ת בין החיים והמתים, עצר אהרן את המגיפה

על כן סיים את דבריו, הביאו נא מיד יין שרף ונשתה לחיים, ונאמר לחיים איש לרעהו, וכך הוה, ומיני אז נעצרה המגיפה.

על כן רואים בזה משמעות נוספת, שאומרים בראש השנה כל הציבור בקול רם "לחיים ולא למוות"

והנה מאוד קשה להבין איך אפשר לומר זאת הלא איתא בגמרא מסכת בבא קמא (דף נ) האומר שהקב"ה וותרן הוא יוותרו מעיו (וי"א יוותרו חיו) ואיך אמר משה כזאת לישראל, שה' לא עשה כליה בכם, ואם כן איך יתכן שה' יהיה ותרן. ובפשטות אפשר לומר שהם פחדו בעיקר שלא יעשה הקב"ה בהם כליה ח"ו, ולא שחשבו שהקב"ה מוותר אלא שלא יעשה כליה, ולכן פייסם משה ואמר להם שאמת הוא כן שהקב"ה לא יעשה כליה לישראל וכמו שכתוב "ויסרתך למשפט וכלה לא אעשה בכם" זה שפייסם משה שאתם קיימים ולא עשה כליה, אבל לא שתחשבו שהעולם הוא הפקר ולא מענישים ואין דין ואין דיין שעל זה אמרו מה שהוא מובא בחז"ל הנ"ל שאין הקב"ה מוותר על העבירות שעשו, ורק בתשובה מתכפרים.

ועוד יש לומר שמה שרש"י כתב "הוריקו פניהם" שהוריקו עד שנשתנה מראה פניהם זה מלשון פניה 'מוריקות' דאיתא במסכת סוטה (דף ז') ששם הפירוש שפניה מחזירות לגוון צהוב הנוטה לירוק וגם ירוק זה מה שקורין געל בלשון אשכנז ומובא אגב בהלכות טריפות גבי שיניו באבריו של בהמה שיש גם ירוק שהוא מראה 'גרין' או 'בלוא' בלשון אשכנז.

זה כעין פיקוח נפש בהבהל האדם או שבא אליו צרה פתאומית ישובו פניו לירקות ח"ו והוא יפול ח"ו לבוא לסכנה, וכן אפשר לומר שלכך משה התחיל לפייסם מכיון שכבר באו למצב שנוגע לפיקוח נפש זה דוחה כל התורה כולה ולכן פייסם באופן כזה.

וגם יש לומר שמכיון שבאו למצב כזה אז באמת שנמחל להם הכל ואין להם ממה להפחד כי זה מצב של תשובה הכי גדולה שיש בעולם ולכך נמחלו באמת כל העונות, אבל פשיטא שבלי תשובה חלילה לחשוב ולומר שהשם מוותר וכמו שאמרו חז"ל הנ"ל.

והנה אנו נמצאים בשבת נצבים וילך שנקרא שבת סליחות כלומר שמשכימים לסליחות ממוצאי שבת קודש וכמו שכתוב בסליחות במוצאי מנוחה קדמנון תחילה וכו', ולזה מרמז בפרשה אתם נצבים כולכם וגו', כל כלל ישראל קמים משבת זו לסליחות ולתחנונים ופרשת וילך משה וגו' מרמז שאדם צריך להיות בבחינת "הולך" להוסיף מעלה מעלה בתורה ויראת שמים, וכל ישראל נקראים בשם משה וכמו שכתוב בספרים הק' שלכל ישראל יש איזה ניצוץ מנשמת משה, ובפרט תלמידי חכמים שניצוצים של משה רבינו גדולה אצלם ביותר ולזה בא הרמז של אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלוקיך וגו' ואח"כ וילך משה וידבר אל ישראל לאמר, דהיינו שידוע מה שכתב האור החיים הק' שמה רבינו בעצמו יגאל את ישראל באחרית הימים כי הגואל הראשון הוא הגואל האחרון, והרמב"ם פוסק שאין ישראל נגאלים אלא בתשובה וכבר מובטח לישראל שיחזרו בתשובה ומיד הם נגאלים ולכן אפשר לומר בדרך רמז שבא הכתוב לומר אתם נצבים כולכם לפני ה' אלוקיכם זקניכם שוטריכם וגו' כל איש ישראל, את"ם אותיות אמת דהיינו שאתם נצבים בתשובה באמת אז יהיה וילך משה וידבר הדברים האלה אל כל ישראל, כי וידבר הוא מלשון מנהיג דהיינו שהוא יהיה מלך המשיח המנהיג האמיתי רבן של כל ישראל ויגאלינו בגאולה השלימה בקרוב ממש מתוך רחמים וחסדים מגולים אמן.

אבל בספר כלי יקר כתב שאדם ירא יותר אם אומרים לו שירשו לו איזה דבר רע ולא אומרים לו מה יעשו ולכן הוא מפחד ביותר דמי יודע מה הוא ולכן כתב שבכל הקללות שהם מפורשת בפרשת בחוקתי ובפרשת כי תבא בכולם שמעו מה הוא הקללה ויוצא מזה שנשאר הבחירה ואדם קשה יגיד דמכיון שאינו יודע מה הוא הקללה ואמר שלום לנפשו לבקש הצלה ע"י איזה תחבולה אנושית וכדרך שאמרו דור המבול שחשבו להנצל ע"י ספינות שישוטו על פני המים של המבול וגם בקללת חרב יאמר אמלטה על נפשי ע"י שישמור נפשו ולכן בכל הקללות לא הורקו פניהם כי אמרו שיש תחבולות שאפשר להנצל ע"י מהקללות המפורשות, ולכן הקללות שכתובים בפרשת כי תבא מאה הם אך נכללו בהם שנים שלא פירש מה הם והוא מה שנאמר "גם כל חולי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזה.

ולכן אמר רש"י צ"ח קללות כי לא מנה את השני מכות האלו אלא מנה צ"ח מלבד עוד שניים שהם ביחד מאה, אבל השתים האלו לא חסרו ממש אלא שחסרו פירושם שלא פירש מהותם, ואם כן אי אפשר להשמר מהם, וכמו שאם אדם יגזים לחבירו ויאמר לו לעשות לו דבר ולא יפרש מה זה אינו יכול להשמר, ועל כן נבהלו ונחפזו ורעדה אחז בהם בעבור השתיים שחסרו ונסתם מהותם, וייראו מהם דמי יודע מה הם ואולי הכוונה שיעשה בהם כליון, ועל כן הוריקו פניהם רק מהשתים שלא שמעו מה הם מהותם ע"ש.

ובספר הק' אמרי פנחס (הרה"ק ר"פ מקוריץ זי"ע) איתא גם כיוצא בו אבל בענין אחר שכתב: דאיתא דכל ידי האמירה של השם יתברך כשגזר גזירה, ע"י כן כביכול נשתכך הרוגז ע"י האמירה הזאת, וכמשל שהאב כועס על בנו ומגזם עליו לומר לו אני אעשה לך כך וכך וכו', וע"י זה נוח כעסו, ואינו עושה לו כלום, זה כוונת הפסוק (שמות ל"ב) וינחם ה' על הרעה אשר דיבר לעשות לעמו, כלומר שעל ידי הדיבור ניחם על הרעה.

ולפי זה ניחא שלא פחדו ישראל מהצ"ח הקללות שהם מפורשות, אך שיש עוד ב' קללות "דכל חולי וכל מכה אשר לא כתובים בספר התורה הזאת יעלם ה' עליך וגו', דמרבה עוד ב' מיני קללות אלה אין הם מפורשות מה הם, מזה פחדו ישראל זה מש"כ חסר שתיים כלומר שהם שמעו צ"ח מפורשות ומזה לא פחדו כי ה' דיבר מפורשות ולכן ע"י הדיבור המפורש נח הכעס, משא"כ ה' קללות שלא מפורשות לא שייך לומר שנח הכעס ע"י הדיבור ומזה פחדו והוריקו פניהם וכו'.

והוסיף לכתוב האמרי פנחס, שיש לכיון על דרך זה מה שכתוב במדרש שפירשו חז"ל מש"כ (בלק כ"ג) "ההוא אמר ולא יעשה ודיבר ולא יקימנה" שהם לא בלשון תמיה אלא הוא בלשון ניחותא, כלומר שעל הרעה הוא מתנחם, דכיון שאמר כביכול השם (ואמריה הוא לשון תחנונים) ולכן לא יעשה ה' הרעה, וכל שכן דיבר (שהוא לשון קשה) שבדאי לא יקיימנה ע"כ.

והנה מה שכתב רש"י בלשונו הק' שאמר משה לישראל ששמעו הקללות, והוריקו פניהם ואמרו מי יוכל לעמוד באלו" ואז התחיל משה לפייסם ואמר להם "אתם נצבים היום" שהרבה הכעסתם למקום ולא עשה אתכם כליה, והרי אתם קיימים לפניו.

לעילוי נשמת

מרת מנוחה ע"ה
בת הרה"ג יחזקאל שרגא זצ"ל
נלב"ע כג אלול
ת. נ. צ. ב. ה

לעילוי נשמת

הגאון יעקב אשר פלדמן זצ"ל
בן הרב משה אהרן ז"ל
נלב"ע כג אלול תשפב
ת. נ. צ. ב. ה

לעילוי נשמת

הבה"ח ישראל צלר ז"ל
בן הרה"ג נחום זאב שליט"א
נלב"ע חי אלול תשפב
ת. נ. צ. ב. ה

פניני חיים

מאות אלפים מישראל ששבים בתשובה, סימן הוא לגאולה, וכלשון הרמב"ם מיד נגאלים..

(חוקי חיים)

החיים והמות נתתי לפניך ובחרת בחיים (ל, יט) מזה הכתוב נלמוד שצריך כל אחד לפרוש מכל ספק איסור שיבוא לידו, מפני שאצל כל ספק איסור יש לצדד כמה מיני היתרים וקולות, לכך בא הכתוב לומר ובחרת בחיים, שאתה תברור לך החיים הודאי ותבחור להמות בודאי ולא תחפש קולות להיתר הספק.

ספר הדרכות שומר אמונים

כי קרוב אליך הדבר מאד (ל, יד)

ותיבת מאד מורה, שאין לך קורבה גדולה הימנו, כי בכל מקום בואו ובאשר הוא שם, שמה לו חק ומשפט, לראות אותיות התורה, ואדרבה באמצעות הגשמיות יכול להשיג בעולמות עליונים, כי זה תכלית הבריאה, וכל מה שיש ביבשה יש בים, ולזה גמר אמר, בפיך ובלבך לעשותו, ורמז בפיך מהמותו לפיך, היינו אפילו מתענוגי אכילה ושתייה, גם שם יכול לראות אותיות התורה

(אור המאיר - נצבים)

הנסתרות לד' אלו קינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם וגו' (כט, כח). עיקר עבודת ד' ותהילתו הוא בלב, שיותר ויותר ממה שהפה יכול לדבר הלב יכול לחשוב וד' יודע מחשבות אדם, אמנם מהצורך לסדר שבחים ותהלות בפה דוקא, הוא למען יוכלו ללמד הבאים אחרינו הבאים לעבוד את ד' וכו'.

זהו פי' הנסתרות לד' אלו קינו, פי' עבודת ד' ראוי שתהיה בהסתר שהוא במחשבה שהוא היותר נסתר מב"א, והנגלות, פי' מפני זה התורה והתפילה היא בהתגלות הוא לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת, פי' שילמדו בנינו לעבוד את ד' ולעשות כל מצוותיו ולהגות בתורתו שא"ל ללמוד זה ממחשבת זולתו, כי אם מנראה מתפילתו הזכה ולימוד תורתו.

(מאור ושמש)

והיה כי יבוא עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה'

דלכאורה היאך שייך שיהא גם ברכה וגם קללה שניהם יחד, אלא בהיות שבאמצעות הברכה יתרגלו לחיות חיי הרחבה, ולאחר מכן תהיה צמצום, הוי ברכה וקללה שניהם, יחד וכשיראו דבר זה יש להתחזק ולשמוח, כי הוא סימן מובהק לגאולה, כן ולכשרואים שמתקיים דבר זה, ומלבד זאת מתקיים ושבת עד ה' אלקיך, שישנם

עובדות חיים

בפיך ובלבך לעשותו וגו' (ל - י"ד)

מעשה והגיע חסיד אחד אל הרה"ק רבי משה מקוברין זיע"א ותינה בפניו את צערו: חברי ואני, שנינו יש לנו בתי מסחר באותו הרחוב ממש, זה מול זה, ושנינו מחזיקים באותה הסחורה, והנה חנותו של השני עמוסה בקונים מבוקר ועד ערב, ואילו אל חנותי כמעט ולא נכנס איש ופרנסתי בדוחק ובדלי דלות. ענה הרבי: סגולה טובה אתן לך, ואם כדברי תעשה, יתפחו בפניך שערי הפרנסה, בכל פעם כאשר אתה רואה קונה נכנס לחנותו של חברך, תן תודה לה' ותאמר בלב שלום: "ברוך אתה ה' ומפרנס לכל המשפיע פרנסה בריווח לפלוני בן פלוני, חברי וידידי". וכיצד אוכל לעשות כן, אמר החסיד והרי עיני רואות וכלות? אמר הרבי: תחילה הרגל את עצמך לומר כן בפיך, וסופו של הלב שיצטרף אחר כך אל הדיבור, כמו שנאמר בפסוק "בפיך" בתחילה, ואחר כך "ובלבך", והעיקר קודם כל "לעשות".

"לא בשמים היא" (ל, יב)

מרגלא בפומיה של הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל מפוניבז' משמו של ה"חפץ חיים" זצ"ל: מסופר במדרש (ריש קהלת רבה) רבי חנינא בן דוסא ראה בני עירו מעלין נדרים ונדבות לירושלים, אמר הכל מעלין לירושלים ואני איני מעלה דבר? יצא למדברה של עירו, וראה שם אבן אחת, ושבה וסיתתה ומירקה, ביקש לשכור לו פועלים (להעלותה) אמרו תן לנו חמשה סלעים. ולא נמצא בידו דבר. לשעה, זימן לו הקב"ה חמשה מלאכים, והסכימו להעלותו ואמרו לו "ובלבד שתתן ירך ואצבעך עמו", נתן ידו ואצבעו עמהם (וברגע עפו ופרחו) ונמצאו עומדים בירושלים.

לכאורה, שאל ה"חפץ חיים", תמוה הדבר: מפני מה עיב הקב"ה עד שחפץ לשכור אנשים, ולא שלח לו המלאכים תיכף בתחילת העניין? ומה פשר התנאי שהעמידו המלאכים לרבי חנינא בן דוסא "ובלבד שתתן ירך ואצבעך עמו"? "אין זאת" המשיך "אלא ללמדנו שהאדם מחויב לפעול בכל מצב שהוא, ולעשות מצדו את כל מה שניתן לעשות אפילו אם בדרך הטבע המשימה שלו נראית כבלתי אפשרית, ולא מסתבר כלל שסיפק לבצע מחשבתו רק אז שולח לו הקב"ה עזרתו מקודש בדרך נס. רק אחרי שעשית מצדך את כל מה שיכולים לעשות יבוא הסיוע ממעל".

"סייעתא לדברינו", הוסיף הח"ח, "מוצאים אנו בפרשת נצבים: "לא בשמים היא" ובפירש"י "שאלו היתה בשמים היית צריך לעלות אחריה וללמדה" ואין אמר "היית צריך לעלות" הרי אפילו אם נעשה אלף סולמות לא נגיע לשמים? משמע אם כן, שאנחנו מצדנו חייבים לעשות ממש כל מה שביכולתנו לעשות, אפילו אם ברור מאש שאין בכח עשייתנו להשיג את המטרה, כי אז הקב"ה עוזר לנו מחוץ לדרך הטבע".

(מאצרותיהם של צדיקים" בשם ספר "הרב מפוניבז'")

ושבת עד ה' אלקיך (ל - ב')

מסופר על הגה"ק רבי ישראל מסלנט זי"ע, שהביא פעם את מנעליו לסנדלר כדי לתקנם. השעה היתה שעת בין הערביים והסנדלר ישב ועבד לאור נר קטן שעמד לדעוך. הצטער רבי ישראל על שהוא מכביד על הסנדלר וביקש ליטול את מנעליו ולחזור בפעם אחרת. אמר לו הסנדלר, ישב מר, "כל עוד הנר דולק אפשר לתקן" שמע רבי ישראל התיישב וחזר פעם אחר פעם על דברי הסנדלר כל עוד הנר דולק אפשר לתקן ולשוב אל השם יתברך.

ושב ה' אלו קיך את שבותך (ל, ג)

לפני כמהה ושמונים שנה החליט הברון הירש להחיש את הגאולה בצורה מקורית. כסף לא היה חסר לו וגם לא קשרים. הוא פנה אל הסולטן העות'מאני ששלט בארץ ישראל וביקש לקנות ממנו את מקום המקדש, על מנת לבנות את בית המקדש השלישי. הידיעה נפוצה בעולם היהודי והחלה לעבור בין בתי גדולי ישראל. שאלות הלכתיות רבות היו כרוכות בה. ראשית, האם נכון לבנות את בית המקדש בידי אדם. ובכלל, מה מותר ומה אסור כשכולנו טמאי מתים, והאם יודעים אנו היטב את דיני העבודה לבנות את הבית כמות. השאלה הגיעה גם אל הרה"ק רבי חיים מצאנז כדי לשמוע את חוות דעתו. כששמע הרה"ק מצאנז את סברות המתירים והאוסרים, נענה: "מעיקר הדין מותר לנו לבנות את בית הבחירה. יש בידינו הלכות פסוקות ברמב"ם וביד חכמי התורה ניתן הכוח לפסוק כדת של תורה. טומאת מתים? טומאה הותרה בציבור. "אלום אני שואל אתכם", התפלא הדברי חיים על עצם הרעיון, "וכי אלף ושמונה מאות שנה התייטרו בגלות כדי שהברון הירש יגאל אותנו!..."

(במחשבה תחילה)

והביאך ה' אלו קיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך (ל, ה)

המעביר על מדותיו, מסוגל לוותר הרבה מעצמו, והמוותר לא רק שלא מפסיד אלא מרויח. מעשה שסיפר הגאון רבי נחום פרצוביץ זצ"ל: לאחר שנפטר אביו של הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל שהיה רב העיר גרודנא, רצו בני הקהילה למנות את רבי שמואל במקומו, אך רבי שמואל ויתר על הרבנות לאחיו הגדול, וכדי שלא ילחצו עליו לכהן כרב, נהג עצמו במנהג בזיון. כדי שיחשיבו את אחיו מעליו. אך כשראה שבני העיר דבקים בעמדתם להכתיר דוקא אותו, קם ונסע ללמוד בישיבת מיר. ואולם בישיבת מיר התעוררה עליו סכנת הגיוס לצבא. אילו היה מוכתר לרב היה נפטר מגזירה זו, אך מחמת שיותר לאחיו לא היתה בפניו ברירה אלא לעלות לארץ ישראל לישיבת לומז'ה. על פניו היה נראה שיותר ויתור רוחני גדול – גם לא הוכתר כרב וגם הוכרח לנדוד לא". אך למפרע התברר שעצם היותר והבריחה לא"י הצילו את חייו מהשוואה הנוראה, ולא זו בלבד אלא שזכה בארץ ישראל להיות גדול ראשי הישיבות. רבי נחום פרצוביץ תלה כל הצלחתו של רבי שמואל במעשה הנשגב של היותר לאחיו.

(ישורון – מ"א)

הנהגות היים

הגאון רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א
מחייס "גם אני אודך" ופרדס יוסף על המועדים
מו"צ בק"ק קראלי ומרבני רחובות

אכילת הסימנים בליל ראש השנה

המוציא טבל בדבש, ואחרי הבשר הביא לפניו המינים המוזכרים בשו"ע מטוגנים בדבש, ולא שמעו מפי קדשו לומר יהי רצון בעת אכילת המינים, ותמרי לא אכל שאינם שכיחים בחו"ל, והמשיך במנהגו גם בארץ ישראל שתמרי שכיחי (משנת יוסף, ח"ו סימן ק"ט, ס"ק ח').
ט. וכן אוכלים שאר המינים, רוביא, כרתי, וכו' ואומרים היה רצון הנדפס בסידורים, על כל מין שאוכל (שו"ע או"ח סימן תקפ"ג סעיף א').

י. רבותינו הק' זיע"א נהגו לטבול כל המינים, רוביא וכו' בדבש [שהניח כל מין ומין על הכף, והטבילו בדבש].

יא. יש נוהגים לאכול הסימנים גם בליל ב' של ראש השנה (שערי תשובה שם ס"ק א'), ויש שנוהגים לאכול הסימנים רק בליל א' של ראש השנה (אשל אברהם מבוטשאטש, סימן תקפ"ד). וכ"ק מרן אדמו"ר משומרי אמונים בעל החוקי חיים זיע"א, נהג לאכול הסימנים בשני הלילות של ראש השנה, וכן בערב יום כיפור בסעודת המפסקת, ובשנים קדמוניות אכל גם בהושענא רבא, אולם אח"כ במשך השנים לא נשאר זמן בהושענא רבא ליטול ידים לסעודה מרוב התפילות והנענועים, לכן היה אוכל הסימנים בליל שמחת תורה אחרי ההקפות, כשנטול ידיו לשלחנו הטהור.

יב. הפוסקים נחלקו אי מברכין "בורא פרי האדמה" על הירקות המבושלים שאוכלים לסימן טוב בליל ראש השנה, לכן כדי להוציא נפשיה מפלוגתא, יאכל דבר שמברכין עליו "אדמה" לכולי עלמא בתוך הסעודה, כגון בננה וכדומה (פסקי תשובות סימן תקפ"ג בהערה 13). וכ"ק מרן אדמו"ר משומרי אמונים בעל החוקי חיים זיע"א, נהג לברך בורא פרי האדמה על הרוביא.

יג. לענין ברכת התפוח מתוק, והדבש שטובלים בו, יש נידון בפוסקים האם מברך על התפוח ופותר את הדבש, או שמברך על הדבש ופותר את התפוח, ותלוי איזה מהם עיקר ואיזה טפל, ולמעשה כתבו הפוסקים שמברך על התפוח ופותר את הדבש (עיין שערי תשובה סימן תקפ"ג ס"ק ב' ושלחן ערוך הרב שם סעיף א', ובבטאון "הלכה למעשה" (גליון מ' סעיף י"ד) משכ"ב הגאון הנפלא רבי אליעזר דוד שפירא שליט"א, עיי"ש).
יד. יאמר היה רצון אחרי התחלת האכילה, מפני שאסור להפסיק בין הברכה על התפוח לאכילה (שלחן ערוך הרב סימן תקפ"ג סעיף ג').

טו. מספיק שיטעום מעט, כדי שיוכל להפסיק באמירת היה רצון, ואין צריך לאכול דווקא כזית (מסגרת השלחן על קיצור שלחן ערוך סימן קכ"ט ס"ק ו').

טז. בדיעבד אם אמר היה רצון מיד אחר הברכה, קודם שטעם, אינו נקרא הפסק, ואין צריך לברך שוב (מטה אפרים סימן תקפ"ג סעיף א').

א. נוהגים לאכול תפוח בדבש, ואומרים שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה (שו"ע או"ח סימן תקפ"ג סעיף א').
ב. וכן טובלים פרוסת המוציא בדבש (קיצור שו"ע סימן קכ"ט סעיף ט').

ג. נוהגים להמתין באמירת ה"יהי רצון וכו' שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה", עד אחר אכילת התפוח בדבש (אלף המגן סימן תקפ"ג ס"ק ח').

ד. ויש שנהגו שאומרים היה רצון אחר פרוסת המוציא, ושוב אחרי אכילת התפוח (טעמי המנהגים אות תר"ו בשם הרה"ק מאלעסק זצ"ל).

ה. רבותינו הק' זיע"א, נהגו בליל א' של ראש השנה, לברך על התפוח לפני נטילת ידים לסעודה, וחתך התפוח עם הסכין החדש [סכין בלי פגימות] שנהגו לקנות לראש השנה, וטעם מעט מהתפוח, ואח"כ טבל עוד מהתפוח בדבש, ואמר היה רצון. וכל שאר הסימנים תמרי וכו', אכל אחרי המוציא. ובליל ב' של ראש השנה לפני נטילת ידים לסעודה, בירך בורא פרי העץ על פרי חדש היינו הרימון, ואכל מעט, ואמר היה רצון וכו' שירבו זכויותינו, ולא סיים לומר "כרימון". ואח"כ אכל מהתפוח בדבש, ואמר היה רצון וכו'. ואחרי המוציא אכל שאר הסימנים תמרי וכו'. ואכל לפי סדר, תמרי, כרתי, סילקא, קרא, רוביא.
ו. יש לטבול הפרוסה מצד אחד במלח, ומצד שני בדבש, ולאכול הפרוסה עם המלח, ואח"כ עם הדבש (טעמי המנהגים אות תר"ו). ויש שנהגו לטבול הפרוסה במלח ובדבש, ולאכולם יחד (פסקי תשובות סימן תקפ"ג, הערה 15). ויש שנהגו להקדים ולטבול הפרוסה בדבש ולאכול, ואח"כ לטבול במלח (שו"ת שלמת חיים ח"א סימן שמ"ו). ויש שנהגו לטבול רק בדבש, ולא במלח (ארחות רבינו ח"ב עמוד קע"ג).

ז. וכ"ק מרן אדמו"ר משומרי אמונים בעל החוקי חיים זיע"א, נהג לטבול הפת במלח, ואח"כ באותו קצה שטבל במלח טבל גם בדבש, והקפיד שיהיה גם חלת דבש בדבש, ונגע הפת בחלת הדבש (מרשימות יד"נ הגה"ח רבי יואל בינעט שליט"א).

ז. לטבול פרוסת המוציא בדבש, נוהגים עד אחרי שמחת תורה (דרכי חיים ושלוש אות תש"ז). ויש שנהגו עד שבת בראשית (פסקי תשובות, סימן תקפ"ג ס"ק ג'), והיינו בסעודות שבת ויו"ט וערב יום כיפור והושענא רבא, אבל לא הקפידו על כך בסעודות ימות החול, וחול המועד (קצה המטה סימן תר"ה ס"ק ל"ח, בשם ספר בינה לעיתים), ויש שנהגו כך גם בכל סעודות חול המועד (עיין אוצר מנהגי חב"ד, סוכות, אות קל"ו), ויש שנהגו גם בכל סעודות דימות החול (פסקי תשובות שם בהערה 19), וכ"ק מרן אדמו"ר משומרי אמונים בעל החוקי חיים זיע"א, נהג לטבול פרוסת המוציא בדבש עד שבת בראשית ועד בכלל, וכן בסעודת מלווה מלכה של מוצאי שבת בראשית, ונהג כך גם בכל הסעודות של ימות החול מראש השנה עד שבת בראשית.

ח. כ"ק הרה"ק מהר"א מבעלזא זיע"ע, נהג שלא לאכול תפוח בדבש, משום ספק ברכה מהו העיקר ומה הטפל, כי אם פרוסת

בהיכל החיים

במשנת אלול וימים הנוראים

ודע מה שתשיב

אמירות שנונות מגדולי ישראל לדורותיהם

מסופר שהרה"ק ר' הירש לייב מאליק הגיע להרה"ק ר' ברוך ממעז'יבוז'. ר' ברוך שאל אותו, הירש לייב מה דברו השנה בראש השנה בשמים? ענה ר' הירש לייב, כל המלאכים הביאו את כל המעשים טובים של כל היהודים, בינתיים בא השטן ואמר אני יכול להעיף בנפיחה אחת את כל המעשים טובים שלהם, רבש"ע אף אחד לא חשב עליך, רבש"ע כולם חשבו על עצמם. שאל הרה"ק ר' ברוך ומה ענית? ענית לרבש"ע, מה טענתו של השטן, שאף אחד לא חשב מהרבש"ע, אף אחד לא חשב עליך וכל אחד חשב רק על עצמו, רבש"ע, גם אתה תעשה ככה, אל תחשוב על אף אחד, תחשוב רק על עצמך, עשה למען שמך, עשה למען ימינך, עשה למען קדושתך.

הגה"ק החזו"א זי"ע (מעשה איש ח"ד קסג) הרגיש פעם על איזה בחור כי מגזים הוא ב'אימת הדין' עד שבא לידי עצבות, שאלו החזו"א, התדע מדוע אין אומרים תשליך בשבת, השיב הבחור מה שהשיב, אמר לו החזו"א, לך אסור לומר תשליך כי הינך מרגיש את עוונותיך כימשא' כבד על כתפך, נמצא שכשתצא לאמירת תשליך הרי אתה עובר על 'הוצאה' בשבת... נרגעה רוחו של הבחור והבין ש'עצבות' איננה 'אימת הדין'

הגה"ק רבי ישראל סאלאנטער זצוק"ל היה אומר במשל לבית מלון היקר בעולם אשר השהות בו עולה כששת אלפי דאלער לשעה, ואף עשירים גדולים אינם יושבים בו יותר מכמה ימים ספורים, והנה רואה אחד האורחים את ידידו שמכבר הימים השוהה אף הוא במלון, ויתמה העשיר עד מאד מה לידידי העני בבית יקר כזה, וישאל את ידידו הגידה נא לי כמה זמן שהותך כאן, ויענה העני, זה לי כשנתיים ימים אשר אנכי יושב כאן, ותגדל תמיהת העשיר... עד שהסביר לו העני אני ממשרתי בית המלון, ולצורך עבודתי ניתן לי חדר ובית מדור בזה המלון היקר... כך כביכול העולם הזה 'עולם יקר' הוא עד מאד, אבל מי שעובד כאן, כלומר שיש בו תועלת לצורך העולם מחזיקים אותו כאן כחלק מ'בית המלון' ולא לצורכו אלא לצורך גבוה, ונוגע לכל מי שמאיר פנים לבאי עולם (וכיו"ב מצרכי רבים) שמשאירים אותו לצורך העולם.

מין הגה"ק רבי חיים קיינבסקי זצוק"ל

נס שלא יהיה את הפחד הצריך להיות בטבע, שאל"כ לא יחזיק מעמד והיה רועד כל הזמן. והרי כיצד אדם חי עם עבירות? ואפילו עבירה אחת איך היה יכול לחיות? והכא נמי כהנ"ל" [שזה לא כדרך הטבע].

בחור שואל אם באלול או בעשי"ת לעשות תענית דיבור, או שצריך להתנהג נורמאלי (והחזו"א במכתב מתריע שיתנהג נורמאלי), ובלקט שיחות' כתב שבא אליו בחור מבוהל מה יהיה עם אלול, וענה לו: הנהגה ראשונה של אלול להיות נורמאלי. "זה דבר טוב – תענית דיבור".

אמרו, כי רבנו בבחרותו עשה 'תענית דיבור' או בכל חודש אלול או בעשי"ת, וכאשר נישא אמר לו החזו"א שיפסיק, כי צריך לדבר עם האישה, וכידוע שר' איצל הירבה בתעניות דיבור והתנה מראש עם אשתו בזיווג שני על כך, ופעם אחת היה צריך ללוותה לרופא, אמר הרופא לאשתו: רחמנות עליך שהיית צריכה להינשא לבעל אילם. "זה לא נכון. אמת שהייתי פעם עושה תענית דיבור בעשי"ת אבל עוד לפני החתונה הפסקתי. בישיבה ראיתי שאין אפשרות לקיים זה, כגון שאם ראש הישיבה בא לדבר אתי וכדו', והפסקתי".

א' וישלח ח' כסלו תשע"ב. רבנו נפל וידו כואבת. אמר לי בנו הג"ר שאול, כי מיד כאשר ספר התורה – רבנו נפל, הוא נשאל: כיצד נפלת? וענה: "כי כך נגזר בראש השנה".

בערב ראש חודש אלול שאלתי את רבנו: אני צריך לדבר לפני הצבור לפני יו"כ"פ קטן, מה לומר? – "תאמר שלימוד התורה של חודש האלול, זו ההכנה ליום דין ראש השנה הקרב ובא".

י"ד שופטים ג' אלול ס"ח. שאלתי מה לדבר לפני אברכים בני עליה לכבוד אלול. רבנו הררה ואמר: "הרי אנו באים עוד מעט ליום הדין, וידיעה זו מספקת. ונכון שאת זה כולם יודעים ואין בזה חידוש, העיקר להרגיש את זה" [והביא ירושלמי במסכת ר"ה].

שאלתי: על מה עבדו גדולי הדורות במיוחד? – "על הענווה".

פלוגי שאל: היום כבר י"ד באלול ועוד לא זז בפנימיותי כלום לקראת ראש השנה. מה יהיה, מה העצה? – "ללמוד".

אלול תשע"ד. אמרתי כי אברך ת"ח נכנס אמש למרן הגראי"ל, והגראי"ל התעניין: "נו, מתכוננים לראש השנה?" ואחר כך האברך הקשה להגראי"ל: "איך זה קורה באמת שלא רועדים?" – עד כאן בבית הגראי"ל. תגובת רבנו: "וכי יש ממש בקושיה זו? לא קשה כלום!"

בפעם אחרת אמרתי בשם מרנא הגראי"ל ששאל: תאוות החיים כל כך עצומה אצל האדם, והנה למה אדם ישן באלול, הרי בר"ה ויוה"כ גוזרים מי יחיה וימי ימות, וכאשר יש לאדם ספק ספיקא בעניין בריאותו כבר הוא כמשתגע מחמת כך, והנה כאן כולנו אומרים את ה'יתנה תוקף' – וכי אין להם ספק ספיקא? – "זה שלא כדרך הטבע, וה' עשה

ראש השנה

סימנא טבא

מעלינו, ולכאורה קשה, הנה אנו מבקשים שהקב"ה יעורר רחמיו ויכבש את כעסו, ואילו אברהם אבינו כבש את רחמיו ועורר את מדת הדין והגבורה לשחוט את בנו. אלא הסביר המהרי"ד, דהנה אמרו חז"ל (תנחומא פרשת וירא פרק כב) שבלכת אברהם אבינו אל ה'עקידה' בא השטן למנעו שלא יקריב את יצחק, לאחר שראה שכל ניסיונותיו אינם מצליחים החל לטעון טענות שונות ומשונות מדוע יש לאברהם להימנע מעשיית העקידה, עד שענה לו אברהם, אכן, צדקו דברך, אלא שאתה 'שטן' אתה, וכלל מסור בידנו לעשות תמיד איפכא מדברך. כיו"ב אנו מבקשים מאת ה' להשיב למקטרגים לאמר 'אכן, צודקים אתם בטענותיכם, אלא שעלי לעשות 'איפכא' מטענותיכם', ואכתבם בספרן של צדיקים גמורים לאלתר לחיים טובים ולשלום, אמן כן יהי רצון. כך המליץ הרה"ק ה'אהבת שלום' זי"ע, כי בביכול הקב"ה משתומם על עצמו – כיצד הגעתי היום – לשבת על 'כסא דין', אין זה אלא כי 'השטן' קטרג על בני ישראל, ופיתה אותי לכעוס על בני ישראל, הרי לי שכח אדיר יש לשטן בפיתויו, א"כ מה טענה יש לי על בני ישראל כשהם חוטאים, הרי כל חטאם אינו אלא מחמת כוחו הגדול של השטן לפתותם... מטעם זה עצמו עובר קוב"ה מכסא דין לכסא רחמים.

"ומלאכים יחפזו וחיל ורעדה יאחזון"

מהי אימתם של המלאכים מיום הדין והרי הם עושים מלאכתם בשלימות? אולם ידוע כי עיקר בריאת העולם כולו והמלאכים בכלל – בעבור ישראל. וממעשי ישראל מושפעים אף העולמות העליונים: אם מטיבים ישראל את מעשיהם – הריהם נותנים כח ותעצמות בכל העולמות ואף במלאכים, ואם לא ייטיבו חלילה מעשיהם – הם מגרעים בכל העולמות ובמלאכים בכלל. לפיכך גם המלאכים "חיל ורעדה יאחזון ויאמרו הנה יום הדין לפקוד על כל צבא מרום" שהרי "כל באי עולם יעברון לפניך" והם יצפו לראות איך יהיו מעשי בני אדם, אשר הם המלאכים, מושפעים על ידם.

(דעת משה)

זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים

צריך להבין את מהות התואר של "מלך חפץ בחיים", שאנו מסמיכים לבקשת "זכרנו לחיים". בספר 'תולדות אדם' הביא רעיון נפלא: עומד יהודי בתפילות הימים הנוראים ומתחנן לפני בוראו לשנה טובה ומתוקה. לאמיתו של דבר, יודע לב מרת נפשו שאינו כדאי והגון לכך, שכן בשנה החולפת לא השכיל לנצל את החיים שניתנו לו במלואם לעבודת בוראו. אך כאשר הוא מבקש על חיים לשנה נוספת, הוא מזכיר לבורא כל עולמים שהדבר כלל לא היה תלוי בו, שכן נאמר במשנה (אבות ד, כב) במפורש "על כרחך אתה נוצר, על כרחך אתה חיי". לא שאלו את פיו ולא ביקשו את רשותו. אם כן, מלך מלכי המלכים, שאתה הוא "מלך חפץ בחיים", רצונך הוא שנחיה ונקדש את שמך בעולמך, אנא ממך תן לנו את האפשרות לכך בצורה נאותה "וכתבנו בספר חיים", חיים של טובה ושל ברכה, חיים שיש בהם יראת שמים ויראת חטא, חיים שאין בהם בושה וכלימה, חיים של עושר וכבוד. ואנחנו מצידנו נשתדל בכל עוז בשנה הבאה להיות טובים יותר, לעשות שימוש נכון יותר במתנותיך – "למענך אלוקים חיים".

(במחשבה תחילה)

ויושר יליצו בעדינו חיות אש

אומרים בפיוט של ראש השנה, ויושר יליצו בעדינו חיות אש, וכמו שפירשו צדיקים ויושר יליצו בעדינו הכוונה על האבות הק' חיות אש הכוונה על הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע, שכאשר הגיע לעולם העליון לא היה שייך לתת לו גן עדן כי הרי בעולם הזה כבר היה לו גן עדן ושכרו

פסק ה'מחבר' (או"ח תקפג א) יהא אדם רגיל לאכול בר"ה רביא. הגה ויש נוהגין לאכול תפוח מתוק בדבש ואומרים תתחדש עלינו שנה מתוקה וכן נוהגין. כתב הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל (הגהות 'חכמת שלמה'), דאין הכוונה לאכול מאכלים הללו דרך תפילה – דאין מקום לתפילה בשעת אכילה, אלא עיקר טעם אכילתם הוא כדי לגלות ולהראות שהוא מאמין בהשי"ת שיפסוק עליו שנה טובה. ידועים דברי השל"ה הקדוש (עיקר דבריו הובאו במשנ"ב שם סק"ב) דהעיקר הוא להתעורר באותה שעה לתשובה, דמנא ליה שעל ידי אכילת 'כרתי' יכרתו שונאיו, והלא כמו כן יתכן חלילה איפכא, שיכרתו זכויותיו ח"ו, ופשיטא שאין עצם האכילה גורמת להכרית השונאים אלא התפילה והבקשה עם התשובה פועלות לעורר רחמים בשמים ממעל. כן ידוע כי פעם הגיע אברך אל הרה"ק הרמ"ח סלאנים זי"ע כי לא השיגה ידו לקנות 'ראש' ומי יודע איזו שנה תעלה בגורלו, אמר לו הרמ"ח, קח נא את זנב הדג, ואמור בקול גדול שכבר יהיה סוף וקץ לכל צרותינו. והעומק שבדבר, כי ביד כל איש ל'סדר' מצבו יהיה מה שיהיה לטובה ולברכה... מדוע יתאונן ויבכה, בכל עת יש מוצא לסבך שהוא שרוי בו. משמיה דהרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע מתאמרא, שהחוסם פיו בראש השנה ואינו מדבר דברים בטלים, זוכה לעורר מדה זו למעלה בשמי מרומים, וכאשר בא המקטרג לקטרג משתיקים אותו – ואומרים לו, עת 'תענית דיבור' היא העת, ואי אפשר לו לפצות פיו לרעה. מן הראוי לעורר בדברי ה'מגן אברהם' (תקצ"א בסופו), ש(פעמים) בראש השנה אחד דנים לפעמים לכמה שנים, כדוגמת חלומו של פרעה שהיה בראש השנה וחלם על שבע שני השבע, והמשכיל בעת ההיא יתפלל וירעיש עולמות כי בתפילה זו יפעול לטובה לשנים רבות.

היה אומר הגאון רבי אליהו דסלר זצוק"ל (מכתב מאליהו אלול, עמיו עד) 'בשמים לא הייתי ולא ראיתי שם כיצד נראה שם 'יום הדין', אבל לדעת את הנעשה שם אדע בראותי את השנה שעברה כיצד עברה עלינו כבר 'דעתי גם ידעתי' דין בשמים מהו... וד"ל. המשכיל בעת ההיא ידע לנצל את הזמנים הקדושים להטיב את מעשיו ואת כל מצבו ומעמדו לשנה הבאה עלינו לטובה.

"קדוש אתה ונורא שמך"

יש הטוענים האין נתפלל על בני חיי ומזוני לפני מלך אל-רם ונישא, כבר הפריך טענתם הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע (כנסת דוד, ערך הזן את הכל), והעמיסו בנוסח התפילה קדוש אתה ונורא שמך – הרי הקב"ה קדוש ונורא, ואיך אפשר לבקש מאתו על קויליטש (חלה), ושאר עניני פרנסה, לזה אומרים 'ואין אלוה-מבלעדיך', כי אין לנו למי לפנות אלא על הקב"ה הזן את העולם, כי ממי נבקש אם לא מאתו יתב"ש, "שערי דמעות לא ננעלו" הנה איתא בגמ' (ב"מ נט.) 'אעפ"י ששערי תפילה ננעלו שערי דמעות לא ננעלו', וביאר הגאון רבי אליהו דסלר זצוק"ל שאינו מדבר על השערים אשר בשמים, כי וודאי שערי שמים עדיין פתוחים ועומדים לקבל תפילותיהם של בני ישראל, ולא דיבר אלא על שערי הלב שנסתם ונחתם עד שאי אפשר לו להתפלל ולשפוך נפשו לפני ה', מה תקנתו אעפ"י ששערי תפילה ננעלו שערי דמעות לא ננעלו – יפתח מעיין הדמעות ויזיל דמעה כמים ובזה יפתח את סגור לבו ויוכל לעמוד בפני בוראו בתפילה ותחנונים לפעול דבר ישועה ורחמים.

"כמו שכבש אברהם אבינו את רחמיו... כן יכבשו רחמיו את כעסך מעלינו"

כעין שביאר הרה"ק המהרי"ד (פר' וירא) את נוסח התפילה 'כמו שכבש אברהם אבינו את רחמיו וכו' כן יכבשו רחמיו את כעסך

הנוראים !! על אחת כמה וכמה...! יהי רצון שהקב"ה יכתבנו ויחתמנו לאלתר לחיים טובים ארוכים, ולשלום בספרם של צדיקים גמורים ..

רחם המרחם

בעיר ראדין היה פעם ראש ישיבה תלמיד חכם גדול, וסיפר שהרה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א דיבר פעם שיחת התעוררות עצומה לפני ראש השנה, ובין דבריו אמר: האדם בא לפני הקב"ה בערב ר"ה ומשיח לפניו לבו ואומר: אני בא אליך בערב ראש השנה, ומבקש ממך שתסלח לי על כל עוונותי ופשעי, והקב"ה יכול לענות: מדוע אמחל לך? והרי כל השנה אתה דבוק בתאוות רעות ומתנהג נגד רצוני, למה שאמחל לך?! אבל יש דבר אחד שבו אפשר לפייס את הקב"ה ולרצותו שימחל, אם אני מוותר לחברי שחטא כנגדי, מעביר על מידותי, דן אותו לכף זכות ומוחל לו על כל הרעה שעשה לי ומרחיק את השנאה מלבי, ואני מכניס בי אהבת ישראל, כי אז הדברים ק", אם אני בשר ודם קרוץ מחומר, אני מוותר ומוחל לחברי, אזי הקב"ה בוודאי צריך למחול לי, אם אני העברתי על מידותי ודנתי לכף זכות והייתי רחמן באותה שעה, בוודאי אבי שבשמים, הרחמן האמיתי, ירחם עלי וימחול לי על כל מה שחטאתי ופשעתי נגדו.

הליכות חיים

שירבו זכויותינו כרימון

בשו"ע או"ח (סימן תקפ"ג סעיף א') כתב הרמ"א "ויש אוכלים רימונים ואומרים נרבה זכויות כרימון", ע"כ.

והקשה בפרי חדש (שם) מהא דאמרין בברכות (דף נ"ז ע"א) "כפלח הרימון רקתך (שיר השירים ד', ג') מאי רקתך, אפילו ריקנין שבישראל מלאים מצוות כרימון", ואם כן מאי רבותיה הכא, ?

א) ותירץ הפרי חדש, דהתם בכל חייו קאמר, ואילו הכא מתפלל בכל שנה ושנה שירבו זכויותיו כרימון, אם כן פשו להו טפי, עכ"ד.

ב) וכעין זה תירץ בספר "אדני פז" (לרבי אפרים העקשיר זצ"ל) על שו"ע שם (סעיף א') דאנו מבקשים שנרבה עוד זכויות כרימון, נוסף על זכויות שיש לנו כבר, דאף דריקנין מלאים מצוות, מ"מ י"ל דגם הם מלאים עוונות יותר מזכויות שלהם, דאל"כ האיך נקראים ריקנין, דאם רובן זכויות הם בכלל צדיקים גמורים, עכ"ד.

ג) ולענ"ד נראה לתרץ בס"ד, דהנה בגמרא שם איתא: "כפלח הרימון רקתך, מאי רקתך, אפילו ריקנין שבישראל מלאים מצוות כרימון" ע"כ. ומבואר דהריקנין שבישראל מלאים מצוות רק "כפלח הרימון", כלשון הקרא "כפלח הרימון רקתך", אבל לא כרימון שלם, ובליל ראש השנה אנו מבקשים שירבו זכויותינו "כרימון", היינו "כרימון שלם", ולא רק "כפלח הרימון".

ד) עוד נראה לתרץ בס"ד ע"פ הגמרא (סוטה דף כ"א ע"א) "עבירה מכבה מצוה". והנה הריקנין שבישראל מלאים מצוות כרימון, אבל כל פעם מאבדים מצוותיהם ע"י עבירות שלהם, דעבירה מכבה מצוה, אבל אנו מבקשים בליל ראש השנה שנשאר תמיד מלאים מצוות כרימון, ולא נאבדם ע"י העבירות, והבן.

ה) עוד נ"ל בס"ד, דריקנין שבישראל מלאים מצוות כרימון, אבל אנו מבקשים שירבו זכויותינו כרימון, חכיות נראה לבאר שהכוונה שלפעמים אדם רואה את חברו עושה מצוה, זה גורם לו גם כן התעוררות לעשות מצוה, ומצוה זו שעושה זה האדם השני, נזקף גם לזכותו של הראשון שעשה המצוה, שיש לו גם כן זכויות שעשה השני מצוה. ולפי זה אתי שפיר היטב, דריקנין שבישראל מלאים "מצוות" כרימון, אבל אנו מבקשים שנרבה גם "זכויות" כרימון, ולא רק מצוות, ודו"ק.

היה שנעשה מחיות אש, וכן הרה"ק מהר"א מבעלזא זיע"א מי שראה אותו בשעה שאמר אסדר לסעודתא בצפרא דשבתא, שהיה מכסה ראשו עם הטלית, ולאחר קידוש הוריד את הטלית וראו איך שנתהפכו פניו לכמה גוונים אדום שחור תכלת וירוק, מרוב פחד ויראת ה'.

(חוקי חיים)

"קדוש אתה ונורא שמך ואין אלוה מבלעדיך"

לכאורה יפלא אם כן שכל כך קדוש ונורא אתה, איך שייך בכל לבקש ממך על דברים גשמיים כמו פרנסה וכדומה, הלא דברים כאלה אין להם שייכות למלך גדול וקדוש כמון. אך מה ביכולתנו לעשות, ואין אלוה-מבלעדיך, שאין לפנינו אחר חוץ ממך שנוכל לבקש מלפניו על הצטרפויותינו בעניני גשמיות, ממילא אין לנו ברירה אחרת וכשנצרך לנו לחם לאכול מוכרחים אנחנו לבקש ממך.

(הרה"ק רבי דוד מטאלנא)

"כי עמך הסליחה"

פעם אמר הרה"ק מרוז'ין זי"ע: הלא זה ממש חסד א-ל שנקבע ראש השנה בראש חודש (א' תשרי) כי אלמלא כן לא היה לנו פתחון פה לבוא לפניו ית' ולבקש ממנו שיסלח לנו על כל עוונותינו, אבל עתה שראש השנה נקבע בראש חודש יש לנו פתחון פה לבקש ממנו סליחה ומחילה, כי בראש חודש גם הקב"ה מבקש כביכול מאתנו סליחה, וכאומרנו ית' "הביאו עלי כפרה על שמיעתתי את הירח", ובכן אנו יכולים להתעורר לעומתו ולומר: רבש"ע! אנו סולחים לך, גם אתה בטובך הגדול תסלח לנו, וזה שאנו מעוררים בתפילתנו ביום הקדוש הזה ואומרים: "אם עונות תשמר י-ה אדני-מי יעמוד כי עמך הסליחה" (תהלים קל, ג-ד) כלומר: אם אתה תשמור העוונות ולא תסלח לנו ח"ו, א"כ אתה רבש"ע, מי יעמוד? הלא גם "עמך הסליחה", גם אתה מבקש ביום הזה סליחה וכפרה כביכול, וכדי שתשיג את זה ראוי שגם לנו תסלח על מה שחטאנו והרשענו לפניך.

(נר ישראל)

שנת השמיטה

ובפרט בשנה זאת שהיא שנת השמיטה המרמזת למדת מלכות ובשנה זאת יש עליה למלכותא קדישא, וא"כ נאה ויאה לגאול את השכינה הק' ובני ישראל בזו השנה ויראו כל יושבי תבל בהתגלות מלכותך על כל העולם, רבש"ע הרי אתה מקיים את כל התורה וציוות בתורתך לשמט את כל החובות בשנת השמיטה, וא"כ נצרך הוא לשמט את כל חובותינו, שהרי ודאי שלא עשית פרוזבול כי כל תקנת הלל היתה בכדי שלא תהיה נעילת דלת בפני לווין (גיטין לו ע"א), ואצלך כבי' אין שייך דבר זה כי אינך נועל דלת לדופקים בתשובה, ולכן תשמט את כל חובותינו ותגאל אותנו ואת השכינה הק' בגאולת עולם ברחמים וחסדים מגולים במהרה בימינו אמן.

(רבינו החוקי חיים זי"ע)

מתנת החיים

פעם נגש נכדו של ה'חפץ חיים' לסבו ושאל בתום ילדותו: "סבא, בן כמה אתה?" חייך הצדיק אך לא השיב. הנכד עומד וממתין, עומד ומשתומם - מדוע לא עונה לי הסבא!! וסבא עדיין מחריש. הגיעה שעתו של הילד לעזוב ולשוב לביתו. ניגש אפוא להיפרד מהסבא קדישא, וה'חפץ חיים' מעניק לו מעטפה שבתוכה כסף כמתנת פרידה. מודה הילד במאד מאד. אין הוא פותח את המעטפה לספור כמה כסף בתוכה, רק מהדק היטב את הסגירה וכבר פונה לצאת. קורא לו הצדיק לשוב ושואלו: "מדוע לא פתחת את המעטפה לספור כמה כסף הכנסתי לתוכה!!" השיבו הנכד: "מתנה מסבא הנה דבר יקר מאד. אין זה משנה כמה כסף בדיוק היא מכילה..." חייך ה'חפץ חיים' שוב ואמר: "מתנה יקרה ביותר העניק לנו הבורא - מתנת החיים. וכי יש לנו שמץ של מושג או הערכה לגבי כל רגע ורגע של חיות!! נעמוד נא וננסה לחשב כמה רגעים נפלאים בחיינו... כמה טוב צפון בכל דקה ודקה, לו רק נשכיל לנצל לטובה. והרי מתנה לא סופרים..." יקרים כל כך רגעי החיים... ומתקרבים אנו לרגעים הנשגבים של הימים

בשופר גדול יתקע

הרה"ג ר' חיים נתן הלפרין שליט"א, מנצ'סטר

לא כל יום זוכים לשמוע סיפור שיכולים ללמוד ממנו על גודל מסירות האדם וחביבותו לתורה ומצוות, ביחד עם ה"שכר מצוה – מצוה" בהאי עלמא, שאכן שאיפתו ורצונו מתקיימים ועולה בידו לקיים המצווה בפועל.

חז"ל כבר הורו לנו כי בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, והבא לטהר מסייעין אותו, ובשורות הבאות אציע לפני הקוראים הנכבדים סיפור מיוחד שמו"ח הרה"ג ר' יצחק זעקל פאללאק שליט"א דומו"ץ באנטווערפן יצ"ו שמע מפי בעל המעשה בעצמו והדפיס העובדא בהקדמת ספר "ברכת משה" על מסל חולין בהערה 51.

הסיפור הנורא נשמע מכלי ראשון מהאי גברא רבה הרה"ח ר' יעקב אליעזר בערקוביץ ז"ל (אביו להבחל"ח של הג"מ געציל בערקוביץ שליט"א דומ"ץ דק"ק קרית יואל מאנרו בארה"ב). בימי השואה הוא נלקח לעבודת כפיה בצבא ההונגאי – "מונקא טאבור", וסמוך לראש השנה הרעיש עולמות בין האסירים על שאין להם שופר. שוב, בערב ראש השנה חשב שההשתדלות היחידה שבידו לעשות היא להסתכן ולהתקרב סמוך למקום מעבר הרכבת, כי רח"ל היו אז הרכבות מלאות ביהודים שהובלו לעבודה או להריגה, ואולי יזרוק לו יהודי שופר מן הרכבת, וכן עשה.

שופרות, יקבל כמה מטבעות (שרבי דוד הצניע בין בגדי האסירים שלו), וכוונתו בבקשת שני שופרות היתה, שאם יתקלקל שופר אחד, שיהיה לו השני. ואכן הרועה הביא לו את השופרות, ורבי דוד התקנים ושניהם יצאו מהודרים. ואז חשב רבי דוד שאם ימצא יהודי שרוצה שופר, ייתן לו שופר אחד.

והנה, בו ביום נלקח ר' דוד למחנה אחר. הוא לקח את השופרות עמו והובל לרכבת מלאה אסירים. בדרך, עצרה הרכבת לדקה, ואז, הביט ר' דוד בחור שבחלון וראה את ידיד נעוריו ר' יעקב אליעזר זרק לו את השופר השני, עכ"ד.

סיפור זה שמע מו"ח הרה"ג הגר"ז פאללאק שליט"א מפי ר' יעקב אליעזר מתוך התרגשות גדולה כשביקר בביתו של מו"ח לראות את כתבי היד של רבו רבי אברהם פאללאק הי"ד. וזאת דוגמא מטרת הלב והמסירות נפש לקיום המצות של יוצאי באניה בתקופת החורבן.

וכמו כן אנו בס"ד יכולים לשאוב הרבה חיזוק מסיפור זה, אשר כל פעם שהאדם שואף לקיום איזה מצוה או לאיזה דרגה והידור שבמצווה, ומשתדל בכל עוז בכל מה שבידו לעשות, ומתפלל לס"ד, ידע נאמנה ש"מוליכין אותנו" ויגיע למחוז חפצו בעתו ובזמנו בס"ד.

הוא נשאר שם, כשעושה תנועות כאילו הוא עובד את האדמה, עד שהגיע הזמן שהיה מוכרח לשוב למרכז המחנה. אולם לפני שנתרחק משם, נשא תפלה לה' ואמר: "רבש"ע, עז רצוני לקיים מצות שופר! ומה בידי להשתדל עוד כדי לזכות במצווה?".

והנה, בדיוק אחר גמר תפילתו, עברה שם רכבת, ולמרבית הפלא היא עוצרת לרגע, ור' יעקב אליעזר שומע מתוך חור שבחלון הרכבת את קול ידידו הג"מ דוד מאשקאוויץ ז"ל (גם הוא תלמיד של רבי אברהם פאללאק הי"ד אשר יחד עם הג"מ שמואל פרעסבורגער ז"ל, אספו את שרידי החרב בבאניה וניהנו כרבים, ושוב עלה רבי דוד לארה"ק והרביץ תורה בישיבת בעלזא בירושלים ת"ו) – שקורא לו: "אליעזר, אתה צריך שופר?" וכשענה לו בחיוב, זרק לו רבי דוד שופר, ומיד המשיכה הרכבת לנסוע ונעלמה.

השגת השופר הפיחה רוח חיים במחנה, ואחר המלחמה, כשנפגשו ר' יעקב אליעזר ור' דוד, סיפר ר' דוד, שגם הוא היה בעבודת כפיה אצל איכרים, ובהיותו עובד בשדותיהם, עבר דרכם רועה עם צאן, וכשרבי דוד ראה "שופרות חיים" עוברים במחנהו, ניגש אל הרועה ושאלו אם גם בחזור יעבור דרכם, הרועה ענה שחוזר מן ההרים בעוד כמה ימים באותה דרך. ואז הציע לו רבי דוד, שאם בחזרתו ייתן לו ב'

קול צהלה ורינה שפתינו אז תרננה

הרינו להודיע לקהל אנ"ש

כי אי"ה

שמחת החתונה

בבית מן רבינו שליט"א

תתקיים בשעתום"צ

ביום ב' חיי שרה תשפ"ג

- כ' חשון -

אנא תשמרו את התאריך פנוי ורישמו אותו בלוח השנה החדש

- פרטים יבואו -

תחל שנה וברכותיה

בפרוס השנה בעמדנו בשערי השנה החדשה הבעל"ט שנת תשפ"ג

הננו לברך בזה בקידה אל מול פני הקודש

נקש"ת מן רבינו עט"ר שליט"א

רבני הקהילה ובית ההוראה כלל אנ"ש וידידי בית חיינו, וכל קוראי הגליון הנאמנים

כתיבה וחתימה טובה

בספרן של צדיקים גמורים

לשנה טובה תכתבו ותחתמו לאלתר לחיים טובים ארוכים ולשלום, תזכו אתם ובני ביתכם לשנה טובה ומבורכת מתוך נחת דקדושה והרחבת הדעת, בריות גופא ונהורא מעליא. ונזכה כלנו יחד לשנת גאולה וישועה בישועתן של ישראל ובצמיחת קרן דוד, בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו.

המערכת

לעילוי נשמת

הרב **זאב ארי' לייב** זצ"ל
בן מו"ר הרה"צ אביגדור זצ"ל
נלב"ע יום כיפור
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת

הרה"ח **יחיאל מאיר** ז"ל
ב"ר משה אליעזר ז"ל
מרת **ברינדיל** ע"ה
בת הר"ר יהודה מנחם ז"ל
ת. נ. צ. ב. ה.

לזכר עולם יהיה צדיק

אדונינו מורינו ורבינו

הגה"ק **יצחק צבי משה** זצ"ל

ברא כרעא דאבוא

אדמו"ר **אביגדור מוזס** זצ"ל

מקראלי

נלב"ע ד' טבת תשעט

זכותו יגן עלינו ועכ"א

ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת

ה"ה **דניאל בן שרה סולנג'** ע"ה
נלב"ע י"ט טבת תשפ"ב
ה"ה **שרלי בן רבקה** ז"ל
נלב"ע ו' חשון תשפ"ב
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת

הגה"צ **משה וועבר** זצוק"ל
בהרה"צ מרדכי זצ"ל
נלבע יב כסלו תשפ"א
ת. נ. צ. ב. ה.